

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра Економіки та митної справи
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор (перший проректор)

_____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ ШВС 07 Міжнародні митні та транспортні конвенції і угоди
(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 051 Економіка
(код і найменування спеціальності)

освітня програма _____ Митна справа
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет _____ ІУП, МТЕ
(найменування інституту, факультету)

мова навчання _____ українська

Робоча програма з дисципліни Міжнародні митні та транспортні конвенції і угоди
(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальності 051 Економіка
освітня програма Митна справа
„29” серпня 2019 року - 12 с.

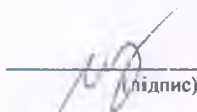
Розробники: Соколов А.В., завідувач кафедри економіки та митної справи,
к.держ.упр., доц.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та митної справи

Протокол від “29” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри економіки та митної справи
“29” серпня 2019 року

_____ (Соколов А.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету

міжнародного туризму та економіки

(найменування факультету)

Протокол від. “30” серпня 2019 року № 1

“30” серпня 2019 року

Голова

_____ (підпис)

(Васильєва О.О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація): 051 Економіка за освітньою програмою Митна справа	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
52 год.	88 год.		
Індивідуальні завдання:			
24 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 37% до 63%

для заочної форми навчання - 7% до 93%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів базових теоретичних знань та практичних навичок застосування основних положень міжнародних митних та транспортних конвенцій і угод.

Завдання: вивчення основних понять та ключових положень міжнародних митних та транспортних конвенцій і угод, формування практичних навичок їх застосування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях;

здатність здійснювати комунікаційну діяльність та працювати в колективі чи команді, включаючи міжнародне середовище, та зберігати позитивне ставлення до інших культур, здатність до критики та самокритики;

здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

здатність займати активну життєву та громадянську позицію, розвивати лідерські якості та діяти з позицій соціальної відповідальності, виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості.

фахові компетентності:

здатність застосовувати правові норми у зовнішньоекономічній діяльності та митній справі;

знати транснаціональні корпорації та механізм їх функціонування;

вміння використовувати інформаційні технології для виконання функцій та завдань органами фіскальної служби;

здатність організовувати, проводити наукові дослідження та впроваджувати їх результати;

вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми з питань зовнішньоекономічної діяльності та митної справи;

здатність розробляти заходи щодо спрощення митних процедур відповідно до міжнародного митного законодавства;

вміння застосовувати міжнародні норми у сфері технічного регулювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;

здатність забезпечувати митне регулювання щодо окремих груп товарів відповідно до заявленого митного режиму;

вміти розробляти профілі митних ризиків для запобігання контрабанді та порушенням митних правил при здійсненні зовнішньоекономічних операцій;

вміти застосовувати міжнародне законодавство у сфері технічного регулювання в зовнішньоекономічній діяльності;

здатність аналізувати глобальні проблеми економічного розвитку та знати основні теорії розвитку глобальної економіки..

очікувані програмні результати навчання:

показувати уміння креативно мислити, генерувати нові ідеї у професійній діяльності;

використовувати державну ділову мову для забезпечення результативної наукової та професійної діяльності у сфері державної фіскальної служби;

застосовувати набуті знання для розробки заходів щодо міжнародної співпраці органів фіскальної служби та підприємницьких структур;

застосовувати сучасні методи і технології для проведення прикладних досліджень у сфері зовнішньоекономічної діяльності та митної справи;

знати етичні і правові норми, що регулюють відносини людини з людиною, із суспільством і з навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи;

вміти забезпечувати митне регулювання щодо окремих груп товарів відповідно до заявленого митного режиму;

вміти застосовувати міжнародне законодавство у сфері технічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

володіти міжнародною нормативно-правовою базою та розробляти заходи щодо гармонізації та спрощення митних процедур.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міжнародні митні конвенції та угоди.

Тема 1. Основні поняття міжнародних митних та транспортних конвенцій і угод

Поняття конвенцій і угод. Митні та транспортні конвенції і угоди. Міжнародних митні та транспортні конвенції і угоди.

Тема 2 . Всесвітня митна організація (ВМО) та її роль в підготовці та прийнятті міжнародних митних конвенцій і угод.

Довідка про організацію Робота технічних органів ВМО. Україна і ВМО. Регіональний навчальний центр ВМО в Україні. Регіональний кінологічний навчальний центр ВМО в Україні.

Тема 2 . Головні Міжнародні митні конвенції

Київська конвенція. Конвенція МДП. Конвенція А.Т.А. Конвенція про тимчасове ввезення (Стамбульська конвенція). Міжнародна конвенція про гармонізовану систему опису та кодування товарів. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства. Митна конвенція, що стосується контейнерів.

Тема 3 . Міжнародні митні угоди

Угоди про торговельні відносини (торговельні угоди). Угоди про товарообіг і платежі. Клірингові угоди.

Змістовий модуль 2. Міжнародні транспортні конвенції та угоди.

Тема 4 Загальнотранспортні міжнародні конвенції та угоди

Європейська угода про міжнародні автомагістралі. Основна багатостороння угода про міжнародний транспорт щодо розвитку коридору Європа-Кавказ-Азія. Європейська угода про найважливіші внутрішні водні шляхи міжнародного значення (УМВШ). Митна конвенція, що стосується контейнерів. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП). Конвенція про тимчасове ввезення. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням. Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат.

Тема 5 Міжнародні конвенції та угоди у галузі авіаційного транспорту

Конвенція про міжнародну цивільну авіацію. Протоколи, що стосується зміни Конвенції про міжнародну цивільну авіацію. Угода про транзит при міжнародних повітряних сполученнях. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна. Конвенція про боротьбу з

незаконним захоплення повітряних суден. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин із метою їхнього виявлення. Угода про участь в Угоді про відшкодування витрат, пов'язаних з супутниковою системою розсилки аеронавігаційної інформації (SADIS). Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень. Міжнародна конвенція щодо співробітництва в галузі безпеки аеронавігації "ЄВРОКОНТРОЛЬ". Багатостороння угода про сплату маршрутних зборів. Конвенція про міжнародні майнові права на рухоме обладнання.

Тема 6. Міжнародні конвенції та угоди у галузі автомобільного транспорту

Європейська угода щодо роботи екіпажів транспортних засобів, які виконують міжнародні автомобільні перевезення (ЄУТР). Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ). Угода про прийняття єдиних технічних приписів для колісних транспортних засобів, предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені

та/або використані на колісних транспортних засобах, і про умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на основі цих приписів (Женевська Угода). Угода про прийняття єдиних умов періодичних технічних оглядів колісних транспортних засобів і про взаємне визнання таких оглядів (Віденська Угода). Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів.

Тема 7. Міжнародні конвенції та угоди у галузі морського та річкового транспорту

Конвенція про Міжнародну морську організацію. Міжнародна конвенція про охорону людського життя на морі. Міжнародна конвенція про вантажну марку. Міжнародна конвенція по обмірюванню суден. Конвенція про міжнародні правила запобігання зіткнення суден на морі. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери. Міжнародна конвенція про підготовку та дипломування моряків і несення вахти. Конвенція про режим судноплавства на Дунаї.

Тема 8. Міжнародні конвенції та угоди у галузі залізничного транспорту

Європейська угода про міжнародні магістральні залізничні лінії. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОПІФ). Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС). Правила перевезення небезпечних вантажів залізницею.

Тема 9. Міжнародні конвенції та угоди у сфері комбінованих перевезень

Європейська угода про найважливіші лінії міжнародних комбінованих перевезень та відповідні об'єкти. Конвенція про дорожній рух. Європейська Угода, що доповнює Конвенцію про дорожній рух. Конвенція про дорожні знаки і сигнали.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Міжнародні митні конвенції та угоди.													
Тема 1. Основні поняття міжнародних митних та транспортних конвенцій і угод	8	2	1		1	4	8	0,5	0,25		1	6,25	
Тема 2. Всесвітня митна організація (ВМО) та її роль в підготовці та прийнятті міжнародних митних конвенцій і угод	8	2	1		1	4	8	0,5	0,25		1	6,25	

1	2	3	4	5	6	7	2	9	10	11	12	13
Тема 3. Головні Міжнародні митні конвенції	30	6	4		8	12	30	1,0	0,25		8	20,75
Тема 4. Міжнародні митні угоди	14	4	2		2	6	14	1,0	0,25		2	10,75
Разом за змістовим модулем 1	60	14	8		12	26	60	3	1		12	44
Змістовий модуль 2. Міжнародні транспортні конвенції та угоди.												
Тема 5. Загальнотранспортні міжнародні конвенції та угоди	10	2	1		2	5	10	0,5	0,2		2	7,3
Тема 6. Міжнародні конвенції та угоди у галузі авіаційного транспорту	10	4	1		2	3	10	0,5	0,2		2	7,3
Тема 7. Міжнародні конвенції та угоди у галузі автомобільного транспорту	10	2	1		2	5	10	0,5	0,2		2	7,3
Тема 8. Міжнародні конвенції та угоди у галузі морського та річкового транспорту	10	4	1		2	3	10	0,5	0,2		2	7,3
Тема 9. Міжнародні конвенції та угоди у галузі залізничного транспорту	10	2	1		2	5	10	0,5	0,2		2	7,3
Тема 10. Міжнародні конвенції та угоди у сфері комбінованих перевезень	10	2	1		2	5	10	0,5			2	7,5
Разом за змістовим модулем 2	60	16	6		12	26	60	3	1		12	44
Усього годин	120	30	14		24	52	120	6	2		24	88
Модуль 2												
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття міжнародних митних та транспортних конвенцій і угод	1
2	Всесвітня митна організація (ВМО) та її роль в підготовці та прийнятті міжнародних митних конвенцій і угод	1
3	Головні Міжнародні митні конвенції	4
4	Міжнародні митні угоди	2
5	Загальнотранспортні міжнародні конвенції та угоди	1
6	Міжнародні конвенції та угоди у галузі авіаційного транспорту	1
7	Міжнародні конвенції та угоди у галузі автомобільного транспорту	1
8	Міжнародні конвенції та угоди у галузі морського та річкового транспорту	1
9	Міжнародні конвенції та угоди у галузі залізничного транспорту	1
10	Міжнародні конвенції та угоди у сфері комбінованих перевезень	1
	Разом	14

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття міжнародних митних та транспортних конвенцій і угод	4
2	Всесвітня митна організація (ВМО) та її роль в підготовці та прийнятті міжнародних митних конвенцій і угод	4
3	Головні Міжнародні митні конвенції	12
4	Міжнародні митні угоди	6
5	Загальнотранспортні міжнародні конвенції та угоди	5
6	Міжнародні конвенції та угоди у галузі авіаційного транспорту	3
7	Міжнародні конвенції та угоди у галузі автомобільного транспорту	5
8	Міжнародні конвенції та угоди у галузі морського та річкового транспорту	3
9	Міжнародні конвенції та угоди у галузі залізничного транспорту	5
10	Міжнародні конвенції та угоди у сфері комбінованих перевезень	5
	Разом	52

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – 2 індивідуальних домашніх завдання (по одному у кожному змістовному модулі).

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;

- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленевого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

показувати уміння креативно мислити, генерувати нові ідеї у професійній діяльності;

використовувати державну ділову мову для забезпечення результативної наукової та професійної діяльності у сфері державної фіскальної служби;

застосовувати набуті знання для розробки заходів щодо міжнародної співпраці органів фіскальної служби та підприємницьких структур;

застосовувати сучасні методи і технології для проведення прикладних досліджень у сфері зовнішньоекономічної діяльності та митної справи;

знати етичні і правові норми, що регулюють відносини людини з людиною, із суспільством і з навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи;

вміти забезпечувати митне регулювання щодо окремих груп товарів відповідно до заявленого митного режиму;

вміти застосовувати міжнародне законодавство у сфері технічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

володіти міжнародною нормативно-правовою базою та розробляти заходи щодо гармонізації та спрощення митних процедур.

12. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на семінарських заняттях, захист індивідуального домашнього завдання, аудиторне тестування.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, тестування.

13. Критерії оцінювання

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю по кожному змістовному модулю враховуються наступні види робіт:

- повнота відповіді та активність роботи студента на семінарському занятті оцінюється до 12 балів (3 практичних заняття по 12 балів = 36 балів);

- правильність виконання, оформлення та повнота відповіді при захисті індивідуального домашнього завдання студента оцінюється до 40 балів;
- тестування – до 24 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Для студентів заочної форми навчання навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час підсумкового контролю враховуються наступні види робіт:

- правильність виконання, оформлення та повнота відповіді при захисті контрольної роботи студента оцінюється до 76 балів;
- тестування – до 24 балів.

Оцінки «зараховано» заслуговує студент, який виявив повне (певне) знання навчального матеріалу, успішно (частково) виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну літературу. Оцінка «зараховано» виставляється студентам, які засвідчили системні (не системні) знання понять та принципів навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення (використання) під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінка «незараховано» виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою, а також студентам, у яких відсутні знання базових положень навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації з виконання контрольних робіт для студентів-заочників до курсу «Міжнародні митні та транспортні конвенції і угоди» для студентів спеціальностей 051 «Економіка» за освітньою програмою «Митна справа» / Укл.: А.В. Соколов. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. – 12 с.

15. Рекомендована література

Базова

1. Система світової торгівлі ГАТТ/СОТ в документах / Серія: Система Світової організації торгівлі як основа регулювання глобальних торговельних процесів. – К. : УАЗТ, 2000. – 598 с.

2. Міжнародне митне право : навчально-методичний посібник / укладачі : О. Д. Чепель, О. Т. Волощук, В. І. Чебан. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Чернівці, 2013. – 204 с.

3. Перепьолкін С. М. Міжнародно-правові аспекти митного співробітництва європейських держав : монографія / С. М. Перепьолкін. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2008. – 180 с.

4. Мальський О. М. Міжнародне торговельне право : навчальний посібник / О. М. Мальський, А. М. Ягольник. – К. : Знання, 2005. – 595 с..

5. Осика С. Г. Світова організація торгівлі : підручник / С. Г. Осика, В. Т. Пятницький. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : К. І. С., 2001. – 491 с.

Допоміжна

6. Митна справа : словник-довідник / кер. авт. кол. Ю. П. Соловков. – Дніпропетровськ : АМСУ, 1999. – 322 с.

7. Основи митної справи в Україні : підручник / за ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2008. – 651 с..

8. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.

9. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція) від 18.05.1973 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643.

10. Настюк В. Я. Митне право : навчальний посібник / В. Я. Настюк, М. Г. Шульга. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2001. – 114 с.

11. Віденська конвенція Організації Об'єднаних Націй про право міжнародних договорів від 23.05.1969 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_118.

12. Митна конвенція про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів (Конвенція А.Т.А.) від 06.12.1961 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_428..

13. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 14.11.1975 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_012.

14. Віденська конвенція Організації Об'єднаних Націй про дипломатичні зносини від 18.04.1961 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_048.

15. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_926.

16. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

17. Єгоров О. Б. Митна економіка (Україна – СОТ – ЄС) : посібник / О. Б. Єгоров. – Одеса : ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. – 226 с.

18. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.1983 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_079.

19. Митна конвенція, що стосується контейнерів від 02.12.1972 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_c34.

20. Митна енциклопедія : у 2 т. / редкол.: І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. – Т. 2. – 536 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Всесвітньої митної організації (ВМО; World Customs Organization, WCO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wcoomd.org/>.

2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>